

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o wniosku p. Barwińskiego i towarzyszy
w sprawie utworzenia w Przemyślu osobnego gimnazjum z językiem
wykładowym ruskim.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 28. grudnia 1894 postawił p. Barwiński następujący wniosek:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby istniejące w c. k. gimnazjum wyższem w Przemyślu klasy równorzędne z językiem wykładowym ruskim oddzielił od tegoż gimnazjum i utworzył z nich osobne gimnazjum państwowe w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim“.

Wnioskodawca uzasadniał potrzebę oddzielenia od przemyskiego gimnazjum zaprowadzonych Najwyższem postanowieniem po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 24. stycznia 1884 klas równorzędnych z językiem wykładowym ruskim i utworzenia z nich osobnego gimnazjum ruskiego, stałą odpowiednią frekwencyą, wskazywał też na wzrastające trudności, jakie przedstawia zawiadywanie wielkiem gimnazjum o przeszło ośmiuset uczniach, o 21 klasach równorzędnych, zarówno pod względem pedagogicznym jak dydaktycznym.

Od lat dziesięciu sprawa utworzenia w Przemyślu osobnego gimnazjum z językiem wykładowym ruskim była kilkakrotnie przedmiotem obrad Wysokiej Izby. Wniesione w r. 1884 i w latach następnych wznowione z inicjatywy poselskiej było utworzenie gimnazjum ruskiego już w r. 1885 przedmiotem wniosku Wydziału krajowego, wniosków komisji szkolnej w r. 1886 i 1887. Gdy jednak ani frekwencya rnskiej młodzieży nie przedstawiała warunków stałości i naturalnego wzrostu, gdy opinie co do istotnej potrzeby odrębnego zakładu były podzielone, a przeciw temu podniosły się głosy poważne, że przypomnimy tylko pozasejmowy głos Rady powiatowej przemyskiej, Sejm, nie powziąwszy żadnej decydującej uchwały wśród długich rozpraw w styczniu r. 1886, obrał w r. 1887 drogę utworzenia w gimnazjum przemyskiem jedynie klas paralelnych z językiem wykładowym ruskim. Komisya szkolna, której sprawozdawcą był p. hr. Stanisław Tarnowski, domagała się już wówczas zaprowadzenia odrębnego gimnazjum. Na wniosek jednak p. Bobrzyńskiego Sejm uchwałą z dnia 24. stycznia 1887 zmienił postanowienie ustawy z dnia 22. czerwca 1867 Nr. 13 Dz. u. p. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich, zaprowadzając język wykładowy ruski w klasach równoległych gimnazjum w Przemyślu, o ile one w miarę udowodnionej potrzeby zaprowadzone zostaną, i wezwał osobną rezolucyą Rząd do zaprowadzenia stopniowego z funduszków państwa takich równoległych klas z językiem wykładowym ruskim w Przemyślu.

Najwyższem postanowieniem z dnia 29. lipca 1887 raczył Najjaśniejszy Pan przychylić się do uchwały powziętej przez Sejm w dniu 24. stycznia 1887 i zezwolić, aby te klasy równorzędne poczynawszy od roku szkolnego 1888/9 pod osobnym prowizorycznym kierownikiem zostały

Z ogółu młodzieży bywało grecko-katolickiego wyznania pomiędzy 28 a 37%, zaś Rusinów pomiędzy 26·98% a 35·69%. Większe znacznie fluktuacje przedstawia uczęszczanie do poszczególnych klas, w miarę jak zostały zaprowadzane. Klasa pierwsza w pierwszym roku miała 51 wzrosła w r. 1891/92 na 64, a spadła w ostatnim roku na 59 uczniów, klasa druga z 52 na 40, trzecia z 52 na 37, widać jednak powolne ustalanie się w klasach wyższych i stosunek procentowy ruskiej młodzieży wzrasta. Przechodzenie młodzieży z innych gimnazyów do klas ruskich w Przemyśle bardzo nieznaczne.

Ogółem biorąc przedstawia frekwencya klas ruskich zwłaszcza w latach ostatnich pewien wzrost. Mimo zaś dosyć znacznych fluktuacyj, nigdy liczba ruskich uczniów w jednej klasie nie spadła poniżej wymaganej cyfry.

Nie da się zaprzeczyć, że obsadzanie posad z językiem wykładowym ruskim, zwłaszcza od czasu założenia ruskiego gimnazjum w Kołomyi napotykało na niemałe trudności. Pomimo że w gimnazjum z językiem wykładowym ruskim jest na posadach nauczycielskich dość znaczna ilość nauczycieli, którzy mają kwalifikację do nauczania w języku ruskim, jednakże u. p. w r. 1892/1893 na cztery konkursy na posady, tylko jeden kandydat stanął do konkursu na posadę w gimnazjum ruskim, którą też otrzymał, trzy inne posady musiały być obsadzone przez przeniesienie nauczycieli z gimnazyów polskich w drodze służbowej. W tym też roku nie było między egzaminowanymi zastępcami nauczycieli żadnego, któryby miał kwalifikację do nauczania w języku ruskim. Stan ten w ostatnich dwóch latach zaczyna się poprawiać.

Pomieszczenie klas ruskich odrębne, chociaż pod jednym dachem z gimnazjum polskim, nie przedstawia żadnych trudności w razie prawnego przekształcenia tychże klas w oddzielne gimnazjum ruskie. Gdy powiodło się uzyskać fundusze państwowe na budowę nowego gmachu dla gimnazjum w Przemyśle, plan budowy objął już przyszłe gimnazjum ruskie, gmach wspólny jednak zawiera zupełnie oddzielne części, z których jedna przeznaczona na polskie a druga na ruskie gimnazjum.

Gimnazjum przemyskie jest drugim największym w Galicyi, jednym z największych w Austrii. Na rok bieżący zapisało się 818 uczniów, w tem 264 Rusinów. Nie da się więc zaprzeczyć, że zarówno względny materjalnej administracji, jak przedewszystkiem względny pedagogiczne i dydaktyczne, nakazują przeprowadzenie podzielenia zakładu, które ma już 23 klasy równorzędne, na dwa odrębne gimnazya.

Zważywszy więc, że już przed laty poważna mniejszość Wysokiego Sejmu uznawała potrzebę utworzenia oddzielnego gimnazjum, że utworzone za wolą Wysokiego Sejmu w r. 1887 klasy równorzędne dosięgły już klasy siódmej i z rokiem następnym będą faktycznie tworzyć ośmioklasowe gimnazjum, komisya szkolna nie waha się uznać sprawy oddzielenia ruskich paralelek za dojrzałą i jest przekonana, że bez inicjatywy poselskiej już w roku bieżącym, a niezawodnie w roku przyszłym wniosek taki byłby musiał być z urzędu postawionym.

Z tych też powodów komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby istniejące w c. k. gimnazjum w Przemyśle klasy równorzędne z językiem wykładowym ruskim oddzielił od tego gimnazjum i utworzył z nich osobne gimnazjum państwowe w Przemyśle z językiem wykładowym ruskim“.

Lwów dnia 14. stycznia 1895.

Przewodniczący:

Czartoryski w. r.

Sprawozdawca:

Rutowski w. r.

Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Copyrighted by

1914